

Pesti színházi séta

Három magyar színmű

A pesti színházak mindig ígérnek a látogatónak néhány érdekes produkciót. Sőt az, aki ritka vendégként érkezik egyhetes pesti tartózkodásra, nehezen választhat a több, egyformán csábító lehetőség közül, amelyek a maguk módján: új magyar színmű, elfelejtett mű felfedezése, klasszikus dráma felújítása, nyugati helyzetkomédia, néhány kimagasló színészi teljesítmény — mind vonzó, érdekesek.

Eörsi István: Hordók —

Egy zsidó művészettörténész viszontagságai a háború utolsó előtti évében. Az időpont meghatározza a körülményeket: nyilas terror, bujkálás, izgalom, félelem. Az utóbbi a dráma konfliktusának motorja is: a zsidó művészettörténészt egyik barátja rejtegeti a pincében levő hordóban, mivel a barátban és feleségében a félelem erősebb a barátságánál, a művészettörténész tudva ezt, annak reményében bújjik elő rejtekhelyéről, hogy nyilván, ha emberek közé megy, nem kerülheti el sorsát: az első nyilas járőr végez majd vele. Tévedett. Minden igyekezete ellenére sem sikerül meghalnia. Ez a jelenet a Hordók legerőteljesebb része, íróilag a legkidolgozottabb, grotesksége már-már bizarrságba hajlik.

Műfaja szerint parabola-dráma, ügyesen bonyolított, néhány kitűnő résszel és jól pergetett párbeszéddel, csupán az hat zavarólag, hogy gondolatisága nincs arányban a műfaj követelményeivel, nem elég mély a szerző filozófiája: „... az egész világ hordó. A régi sötét volt és dohos, és ha kibújtam belőle, a pince csak méreteiben különbözött tőle. És ma éjszaka, amikor egy ágy nevezetű hordóból, a csupaszon fehérülő női test hordója mellől kibámultam az ablakon, észrevettem, hogy az odakintről sötétlő város is hordó, rideg és zárt, csak éppen nem hazudik védelmet, és az értelmes munka lehetőségével sem ámit... Válasszam helyette ezt a takaros kis nászcellát, ahová öncsaló, összkomfortos szekrényemből éjszakánként kikúsznék, mint egy állat, és hengegjek, hogy szabad vagyok?”

Ennek ellenére **Eörsi** műve jelentős részállomása lehet

annak az útnak, amelyen a mai magyar dráma találkozhat az európai dramaturgia eredményeivel. Ezért meglepő, hogy a Pesti Színház kitűnő színészei alig félház előtt játszották a Hordókat. (Azóta már le is vették a színház műsoráról.)

Tersánszky Józsi Jenő: A

kegyelmes asszony portréja — „E gyermekemnek, korát tekintve, már éppen érettségiző utódai lehetnének — írta a bemutatót megelőzően Tersánszky a Pesti Műsorban. — A darabot négy év-tizede írtam, azonban még nem került ez ideig színpadra. Ennek több oka is van. Először is nem nyújtottam be sehová, másodsor pedig ez annak idején különben is hiábavaló lett volna. Sem tartalma, sem szereplői nem nyerték volna meg a polgári és arisztokrata nézők tetszését. Hiszen már a nevek is elárulják, hogy mit tartottam róluk. A megtollasodott üzlettulajdonos: Hautfresser (bőrnyúzó), a szükkölködő festő, aki már fénykép utáni mázolvány elkészítésére is vállalkoznék: Dulder-Tűró, a méltóságos államtitkár úr, aki azután kegyelmes miniszterré lép elő: Thorhafái és így tovább.”

A kísérlet sikerrel jár: Tersánszky műve a Katona József Színházban az idény egyik nagy sikere. Nemcsak a Kakukk Marci írójának drámaírói vénájáról tanúskodik az előadás, hanem a magyar színjátszásnak az utóbbi időben a realizmussal szemben lassan polgárjogot szerző groteszken karikírozó, játékos ironia lehetőségének is bizonyítéka, főleg Törőcsik Mari, Sinkó László, Kálmán György és Váradí Hédi játékában. Törőcsik kis pápaszemes, művészimádó fruskája az egy hét legnagyobb színházi élményét jelentette.

Németh László: Széchenyi

— A színházak sorra törlesztik a régi mulasztást: Németh László ma a legtöbbet játszott magyar drámáiról. A Katona József Színház a száműzött Széchenyiről szóló Németh-darabot tartja műsorán Bessenyei Ferencsel a főszerepben. A Széchenyinek is, akárcsak Németh László történelmi tárgyú műveinek ez a központi problémája, hogy a kivételes tehetséges egyén és környezete

összeütközik. Németh László személyes tapasztalatai is benne foglaltatnak a drámában, hiszen a mű keletkezésekor, 1946-ban, ő is, akárcsak annak idején Széchenyi, szellemi számkivetettségben élt. A Széchenyi nem ér fel Németh László regényeihez, és kevésbé is sikerült mint legjobb színpadi alkotásai (Galilei, Két Bolyai). Fellelhetők benne a Németh László-i dramaturgia buktatói, vagyis az, hogy a szerző és filozófia tételei állandóan uralják a művet. Vagy csak a meggondolatlan szereposztás áldozata lett a Széchenyi? Bizonyos mértékben igen, mert a kimagasló Bessenyei mellett csupa egészen átlagos alakítást látunk. A régi mulasztás pótlása így már nem is teljes értékű.

GEROLD László

Kép Dušan Vukotić Oper...

Kolozsvári m

Április 17-e óta Szkopjében vendégszerepel a kolozsvári Állami Magyar Opera együttese, s minden fellépésük iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg a macedón fővárosban. A kolozsvári társulat 1948 óta mintegy száz opera-, operett- és balett-bemutatót tartott. Műsorán Verdi, Puccini, Bizet, Bartók, Wagner, Debussy, Kálmán, Lehár stb. művei szerepelnek. A társulat legismertebb tagjai Rónai Antal és Hári Béla karnagykok. Szántó András koreográfus. F...